

Współpraca międzynarodowa w turystyce

Halina Kiryluk

Politechnika Białostocka, Wydział Zarządzania, Katedra Gospodarki Turystycznej
e-mail: h.kiryluk@pb.edu.pl

DOI: 10.12846/j.em.2014.04.23

Streszczenie

Złożoność i dynamika procesów zachodzących we współczesnym świecie, w tym narastanie problemów o zasięgu globalnym powoduje, że rozwijają się różne formy współpracy międzynarodowej w wielu dziedzinach i obszarach. Taką dziedziną jest również turystyka, której duża dynamika rozwoju w ostatnich latach powoduje, że coraz częściej postrzega się ją jako ważny instrument rozwiązywania różnych problemów gospodarczych, ekologicznych, społecznych i kulturowych. Celem artykułu jest analiza znaczenia współpracy międzynarodowej w turystyce i identyfikacja jej podstawowych form, wskazanie głównych podmiotów międzynarodowej polityki turystycznej i ich inicjatyw podejmowanych na rzecz rozwoju turystyki, ze szczególnym uwzględnieniem Unii Europejskiej. W artykule skoncentrowano się na współpracy organizacji rządowych. Przeprowadzona analiza wykazała, że wzrasta znaczenie różnych form współpracy międzynarodowej w turystyce, wciąż rozszerza się jej zakres i rola w kształtowaniu współczesnej polityki turystycznej. Tendencja ta będzie się nasilać, między innymi jako odpowiedź na postępującą globalizację gospodarki turystycznej. Międzynarodowe organizacje rządowe stanowią przede wszystkim ważny system regulujący, wspomagający i koordynujący rozwój turystyki na świecie.

Słowa kluczowe

współpraca międzynarodowa, turystyka, międzynarodowe organizacje turystyczne, Unia Europejska, polityka turystyczna

Wstęp

Wraz z rozwojem procesów globalizacji gospodarki światowej, narastaniem problemów ekologicznych, światowym kryzysem gospodarczym, zagrożeniem terrory-

zmem czy nasileniem się konfliktów zbrojnych wzrasta znaczenie współpracy międzynarodowej na różnych płaszczyznach, w ramach organizacji międzynarodowych (rządowych i pozarządowych), umów i porozumień wielostronnych bądź dwustronnych poszczególnych krajów oraz różnych form współpracy samorządów terytorialnych. Jedną z płaszczyzn takiej współpracy jest turystyka, która jest szczególnie podatna na zmiany zachodzące w otoczeniu międzynarodowym. Dotyczy to zarówno strony popytu turystycznego, jak i rozwoju podaży turystycznej.

Organizacje międzynarodowe wywierają współcześnie coraz większy wpływ na kształtowanie się polityki turystycznej, zarówno w skali międzynarodowej, jak i poszczególnych krajów. Kształtują przede wszystkim otoczenie instytucjonalno-prawne oraz często wyznaczają kierunki i priorytety tej polityki. Rosnącą inicjatywę w tym zakresie przejawia Unia Europejska. Duża różnorodność międzynarodowych organizacji turystycznych utrudnia jednak analizę tego zagadnienia, gdyż każdy podmiot realizuje różne cele i funkcje, a tym samym spełnia inną rolę w systemie zarządzania turystyką i kształtowaniu polityki turystycznej. Ponadto współpracy międzynarodowej nie należy postrzegać wyłącznie w aspekcie organizacyjnym, czy formalno-prawnym, ale przede wszystkim w aspekcie dynamicznym. Jest to bowiem proces, który cały czas się realizuje. Zmieniają się cele, kierunki, formy oraz zakres i obszary tej współpracy.

Celem artykułu jest analiza znaczenia współpracy międzynarodowej w turystyce i identyfikacja jej podstawowych form, wskazanie głównych podmiotów międzynarodowej polityki turystycznej i ich inicjatyw podejmowanych na rzecz rozwoju turystyki, ze szczególnym uwzględnieniem Unii Europejskiej. W artykule skoncentrowano się na współpracy organizacji rządowych.

W pracy wykorzystana metodę analizy literaturowej oraz przeprowadzono pogłębioną analizę dokumentów i innych materiałów źródłowych.

1. Istota i znaczenie współpracy międzynarodowej w turystyce

Turystyka jest obecnie uważana za bardzo ważny element stosunków międzynarodowych. Interdyscyplinarność i duża dynamika rozwoju tej dziedziny powoduje, że coraz częściej poszczególne kraje postrzegają ją jako instrument rozwiązywania wielu problemów gospodarczych, ekologicznych, społecznych i kulturowych, które często mają charakter ponadnarodowy. Może być ona między innymi narzędziem walki z kryzysem, ubóstwem, czy dyskryminacją kobiet, stymulatorem wzrostu gospodarczego, zatrudnienia i zrównoważonego rozwoju. Ponadto, rosnący ruch turystyczny w skali międzynarodowej, postępująca globalizacja gospodarki i integracja

regionalna powodują, że potrzebne są międzynarodowe standardy i wytyczne dotyczące różnych aspektów jej funkcjonowania. Przesłanki te powodują wzrost znaczenia współpracy międzynarodowej w turystyce. Staje się ona ważnym wyzwaniem współczesnej polityki turystycznej na różnych szczeblach zarządzania turystyką.

Do podstawowych form współpracy międzynarodowej w turystyce należy zaliczyć przede wszystkim przynależność do różnych międzynarodowych organizacji turystycznych (bądź innych organizacji, które kreują globalną politykę lub zajmują się innymi sferami pośrednio związanymi z turystyką), zawieranie umów międzynarodowych, zarówno wielostronnych (na przykład w formie konwencji) jak i dwustronnych oraz współpracę nieformalną (na przykład udział w różnego rodzaju konferencjach, kongresach, seminariach i innych spotkaniach). W zależności od formy współpracy i uczestniczących w niej podmiotów (administracji rządowych, organizacji pozarządowych, organizacji gospodarczych, samorządów terytorialnych) współpraca ta może pełnić różne funkcje.

Jedną z podstawowych form współpracy międzynarodowej w turystyce jest udział w organizacjach międzynarodowych. Organizacje te stanowią ważny element globalnego systemu sterowania turystyką, wielokierunkowo oddziałujący na państwa i ich politykę zewnętrzną i wewnętrzną. Ich powstanie stworzyło nowe warunki do porozumienia na forum międzynarodowym, nie tylko na poziomie państw i organizacji rządowych, ale także na poziomie instytucji pozarządowych (Alejziak, Marciniak, 2003, s. 73). Współpraca w ramach organizacji międzynarodowych prowadzi często do przemian strukturalnych w systemie prawnym i ekonomicznym państw członkowskich w ten sposób, że wprowadzając ujednoczone rozwiązania organizacje budują wspólną przestrzeń prawną i wspólny organizm gospodarczy, obejmujący zrzeszone państwa (Czubik, Kuźniak, 2002, s. 7). Takie przemiany dokonały się między innymi w państwach członkowskich Unii Europejskiej.

Organizacje międzynarodowe realizują często wiele funkcji i zadań, które do tej pory były zastrzeżone dla poszczególnych państw. Koncentrują się często na rozwiązywaniu współczesnych problemów w dziedzinie turystyki oraz podejmowaniu takich działań, które sprostają przyszłym wyzwaniom. Pełnią zatem ważną rolę w kształtowaniu polityki turystycznej. Jak zauważa Alejziak „obecnie mamy do czynienia z procesem kształtowania się międzynarodowej (globalnej?) polityki turystycznej” (Alejziak, 2005, s. 13), dla której międzynarodowa współpraca organizacyjna ma fundamentalne znaczenie.

Instrumenty oddziaływania organizacji międzynarodowych na turystykę są różne, uzależnione głównie od rodzaju danej organizacji. Organizacje rządowe bezpośrednio kształtują politykę zagraniczną i turystyczną państw członkowskich (w tym mają często możliwości stanowienia przepisów prawa międzynarodowego),

zaś organizacje pozarządowe dysponują przede wszystkim pośrednimi instrumentami wpływania na państwo (komercyjne – głównie ekonomicznymi i finansowymi, niekomercyjne zaś – głównie oddziaływania społecznego).

Analizując proces oddziaływania organizacji międzynarodowych na turystykę wyróżnia się często trzy podstawowe ich funkcje: funkcje regulacyjne (normatywne), które polegają na tworzeniu norm i wzorców o charakterze moralnym, politycznym, prawnym, kształtujących postępowanie w środowisku międzynarodowym (przykładem jest opracowanie zasad regulujących podróże międzynarodowe, standaryzacja procedur w transporcie międzynarodowym, opracowanie międzynarodowych przepisów dotyczących bezpieczeństwa oraz standardów i procedur związanych z lotnictwem), funkcje kontrolne, które polegają na ustalaniu stanu faktycznego (na podstawie sprawozdawczości członków, skarg, misji obserwacyjnych) i konfrontowaniu go z treścią norm i wzorców oraz funkcje operacyjne, które obejmują proces bezpośredniego świadczenia przez organizacje różnego rodzaju usług (na przykład badań naukowych, działalności szkoleniowej, czy wydawniczej), (Alejziak, Marciniak, 2003, s. 85-88). Klasyfikację tę należałoby jednak rozszerzyć. Organizacje międzynarodowe pełnią też funkcje programujące (kreacyjne) – określają często przyszłe kierunki działań, funkcje koordynacyjne - tworzą ramy dla koordynacji działań podejmowanych na różnych szczeblach zarządzania turystyką, czy integracyjne – grupują swoich członków wokół wspólnych celów i wartości ważnych dla danej organizacji. Funkcje integracyjne mają szczególne znaczenie dla branży turystycznej. Tworzą się bowiem silne struktury, które w celu ochrony interesów swoich członków prowadzą działalność lobbystyczną, na przykład w instytucjach Unii Europejskiej.

Analizując dotychczasowy dorobek literaturowy w zakresie problematyki współpracy międzynarodowej w turystyce należy zauważyć, że nie jest on zbyt duży. Do tej pory powstało niewiele publikacji podejmujących szeroko to zagadnienie. Na szczególną uwagę zasługują tu przede wszystkim dwie prace - Alejziaka i Marciniaka (2003) oraz Dąbrowskiej (2014). Pierwsza z nich stanowi bardzo obszerne studium dotyczące różnych aspektów funkcjonowania i działalności międzynarodowych organizacji turystycznych. Druga natomiast koncentruje się na analizie międzynarodowych stosunków ekonomicznych w turystyce. Inne prace podejmują najczęściej wybrane już aspekty współpracy międzynarodowej w turystyce, takie jak międzynarodowa polityka turystyczna, rola organizacji międzynarodowych w tworzeniu polityki turystycznej (Alejziak, 2005; Zawistowska i in., 2014), współpraca w ramach Unii Europejskiej (Walasek, 2009, 2014). Są to stosunkowo nowe prace, które świadczą o rosnącym zainteresowaniu tą problematyką.

Więcej miejsca poświęca się w literaturze przedmiotu analizie popytowych aspektów rozwoju turystyki międzynarodowej oraz jej wkładu w gospodarkę (Dąbrowska, 2008, 2011; Konieczna-Domańska, 2007).

Waga i złożoność zagadnienia oraz duża dynamika przemian zachodzących w turystyce, w tym nowe wyzwania i problemy przed jakimi stoi współczesna polityka turystyczna powodują, iż problem współpracy międzynarodowej w turystyce wciąż wymaga dalszych pogłębionych badań.

Bardzo szeroki zakres problematyki dotyczący współpracy międzynarodowej w turystyce spowodował, iż w niniejszym artykule skoncentrowano się głównie na współpracy, której uczestnikami są podmioty rządowe. Zaprezentowano w nim wybrane przykłady inicjatyw będące przejawem tej współpracy. Trzeba jednak pamiętać, że nie wyczerpuje to zagadnienia, a jedynie stanowi jego niewielką część. Współcześnie rośnie również rola organizacji pozarządowych, międzynarodowych podmiotów gospodarczych, a także współpracy międzynarodowej samorządów terytorialnych (transgranicznej i międzyregionalnej). Szczególnie międzynarodowa współpraca transgraniczna i międzyregionalna stanowią istotny element polityki rozwoju wielu samorządów terytorialnych w Polsce (Kołodziejcki, Szmigiel, 2004). Turystyka i kultura jest często jednym z głównych obszarów tej współpracy. Współpraca transgraniczna jest często realizowana w ramach Euroregionów (jako najwyższej formy zinstytucjonalizowania tej współpracy) i dotyczy tworzenia lokalnych przejść turystycznych, działalności promocyjnej, wymiany doświadczeń i informacji.

Inną formą współpracy międzynarodowej jest podpisanie umów, porozumień, listów intencyjnych lub innych dokumentów, które w różny sposób formalizują tę współpracę. Współpraca międzyregionalna często przybiera formę współpracy partnerskiej w ramach tak zwanych gmin czy miast partnerskich (bliźniaczych), bądź przystępowania jednostek samorządu terytorialnego do międzynarodowych zrzeszeń społeczności lokalnych i regionalnych. Partnerstwa uważa się za centralny komponent działań na wszystkich szczeblach zarządzania turystyką - europejskim, krajowym, regionalnym i lokalnym (Ministerstwo Sportu i Turystyki, 2011, s. 19).

Międzynarodowa współpraca jednostek samorządu terytorialnego zapewnia przede wszystkim przepływ doświadczeń pomiędzy regionami z różnych państw, wymianę informacji i dobrych praktyk, ułatwia rozwój turystyki, kultury i edukacji, jest narzędziem promocji regionów. Często stanowi ważny stymulator rozwoju społeczno-gospodarczego, w tym przedsiębiorczości lokalnej. Problemy te wymagają jednak oddzielnych pogłębionych analiz. Potrzebne jest przede wszystkim monitorowanie i ewaluacja tej współpracy.

2. Instytucjonalne formy współpracy międzynarodowej w turystyce

Turystyka lub wybrane jej aspekty są przedmiotem współpracy wielu różnych instytucji i organizacji międzynarodowych, zarówno o kompetencjach ogólnych, typowo turystycznych, jak też odnoszących się do innych sfer życia społeczno-gospodarczego. W pierwszej grupie zasadnicze znaczenie ogrywa działalność Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) oraz Organizacji Narodów Zjednoczonych (ONZ), które mają duży wpływ na światową politykę. W ramach Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju międzynarodowa współpraca nad turystyką odbywa się w ramach prac Komitetu Turystyki OECD¹, który opracowuje wytyczne w dziedzinie turystyki dla państw członkowskich. Powołanie takiego komitetu w ramach OECD świadczy o tym, że na forum międzynarodowym dostrzega się wpływ turystyki na globalną gospodarkę. Przedmiotem współpracy w ramach tego komitetu jest poszukiwanie rozwiązań wspierających wkład turystyki w pobudzenie wzrostu gospodarczego i zatrudnienia, zrównoważonego rozwoju, przedsiębiorczości, a także gromadzenie danych statystycznych z zakresu turystyki.

Jedną z najważniejszych organizacji międzynarodowych, w ramach której odbywa się współpraca międzyrządowa w turystyce jest Światowa Organizacja Turystyki (UNWTO), funkcjonująca jako wyspecjalizowana agenda Organizacji Narodów Zjednoczonych (ONZ). Stanowi ona przede wszystkim forum międzynarodowej współpracy nad polityką turystyczną. Należy do systemu organizacji międzynarodowych powiązanych z ONZ, wśród których na politykę turystyczną bezpośredni lub pośredni wpływ wywierają również takie organizacje jak: Organizacja Narodów Zjednoczonych do Spraw Zrównoważonego Rozwoju (CSD), Organizacja Narodów Zjednoczonych do Spraw Oświaty, Nauki i Kultury (UNESCO), Organizacja Narodów Zjednoczonych do Spraw Wyżywienia i Rolnictwa (FAO), Międzynarodowy Bank Odbudowy i Rozwoju, Organizacja Międzynarodowego Lotnictwa Cywilnego (ICAO), Międzynarodowa Organizacja Pracy (ILO), Światowa Organizacja Handlu (WTO), czy Międzynarodowy Fundusz Narodowy.

Światowa Organizacja Turystyki pełni wiodącą rolę w kształtowaniu globalnej polityki turystycznej². Głównym jej celem są działania na rzecz promocji i rozwoju

¹W 2014 roku po raz pierwszy Posiedzenie Komitetu Turystyki OECD zorganizowane zostało w Polsce, chociaż jest ona członkiem tej organizacji od 1996 roku. Dyskusji międzynarodowej poddano następujące problemy: jakość zatrudnienia w turystyce, społeczno-ekonomiczne aspekty turystyki, zarządzanie turystyką, strategię rozwoju turystyki.

²WTO powstała w 1975 roku z przekształcenia Międzynarodowego Związku Oficjalnych Organizacji Turystycznych (UIOOT), funkcjonującego od 1925 roku. Obecnie zrzesza ona 156 krajów reprezento-

odpowiedzialnej, zrównoważonej i powszechnie dostępnej turystyki na świecie, postrzeganej jako siła napędowa wzrostu gospodarczego, zrównoważonego rozwoju oraz rozwoju przeciwdziałającego wykluczeniu społecznemu. UNWTO pełni rolę przywódczą w systemie turystyki światowej i wspiera sektor turystyczny w realizowaniu polityki turystycznej (World Tourism Organization ..., 2014a).

Jednym z dokumentów programowych dla kształtowania polityki turystycznej w skali międzynarodowej było opracowanie przez Światową Organizację Turystyki (wspólnie z Światową Radą Podróży i Turystyki oraz Radą Ziemi) w 1996 roku Agendy 21 dla Podróży i Przemysłu Turystycznego (*Agenda 21 for the Travel and Tourism Industry*). Wyzaczyła ona w wymiarze globalnym priorytetowe cele, które mają zbliżyć światową gospodarkę turystyczną do zasad zrównoważonego rozwoju.

Kolejnym krokiem Światowej Organizacji Turystyki na rzecz kreowania międzynarodowej polityki turystycznej było opracowanie w 1999 roku Globalnego Kodeksu Etyki w Turystyce (*Global Code of Ethics for Tourism*). Kodeks określił uniwersalny zbiór zasad, praw i obowiązków adresowanych do władz, samorządów, społeczności lokalnych, branży turystycznej i turystów, ukierunkowując ich działania na maksymalizowanie wkładu turystyki w rozwój społeczno-gospodarczy i ochronę dziedzictwa ludzkości, przy jednoczesnej minimalizacji negatywnego jej wpływu na środowisko naturalne, dziedzictwo kulturowe i społeczeństwa na całym świecie (Globalny kodeks ..., 1999). Turystykę postrzega się w nim jako czynnik zrównoważonego rozwoju, ochrony dziedzictwa ludzkości, czy rozwoju regionalnego i lokalnego.

Światowa Organizacja Turystyki promuje również turystykę jako narzędzie w osiągnięciu Milenijnych Celów Rozwoju ONZ (MCR). Jednym z nich (do 2015 roku) jest między innymi stworzenie globalnego partnerskiego porozumienia na rzecz rozwoju.

Ważną inicjatywą Światowej Organizacji Turystyki na rzecz promocji turystyki na świecie było ustanowienie w 1979 roku Światowego Dnia Turystyki (WTD). Corocznie obchodzony jest on 27 września pod innym hasłem przewodnim, które sygnalizuje bieżące wyzwania i problemy jakie stoją przed turystyką (tab. 1). Celem tej inicjatywy jest między innymi kształtowanie świadomości społeczności międzynarodowej na temat znaczenia turystyki we współczesnym świecie (w sferze społecznej, kulturowej, gospodarczej, politycznej, środowiskowej). W 2014 roku Światowy Dzień Turystyki (WTD) zwrócił uwagę na rolę turystyki w rozwoju społeczności lokalnych.

wanych przez rządowe organizacje do spraw turystyki, 6 członków stowarzyszonych i ponad 400 członków reprezentujących sektor prywatny, instytucje edukacyjne, zrzeszenia turystyczne oraz lokalne władze turystyczne. Polska jest jej członkiem od 1975 roku.

Tab. 1. Hasła przewodnie Światowego Dnia Turystyki w latach 2007-2014

Rok	Hasło przewodnie	Główne wyzwania i problemy
2014	Turystyka a rozwój społeczności	rola turystyki w rozwoju społeczności lokalnych i zrównoważonym rozwoju lokalnym, zwiększenie udziału społeczności lokalnych w procesie podejmowania decyzji
2013	Turystyka i woda – ochrona naszej wspólnej przyszłości	rola turystyki w dostępie do wody, wpływ sektora na bardziej zrównoważoną gospodarkę wodną
2012	Turystyka i zrównoważona energia - siłami napędowymi zrównoważonego rozwoju	promowanie oraz wykorzystywanie zielonych technologii i energii odnawialnej w turystyce
2011	Turystyka – łączenie kultur	rola turystyki w integracji międzykulturowej, ochrona i promocja dziedzictwa kulturowego i różnorodności kulturowej
2010	Turystyka i bioróżnorodność	podniesienie świadomości na temat różnorodności biologicznej, zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska oraz eliminacja skrajnego ubóstwa
2009	Turystyka – świętując różnorodność	promocja zasobów kulturowych, rola zrównoważonej turystyki w ochronie lokalnych tradycji
2008	Turystyka odpowiedzią na wyzwanie zmian klimatycznych i globalnego ocieplenia	wpływ zmian klimatycznych na turystykę
2007	Turystyka otwiera drzwi dla kobiet	wsparcie przez turystykę trzeciego Milenijnego Celu Rozwoju: promowanie równości płci i awansu społecznego kobiet

Źródło: opracowanie własne na podstawie (World Tourism Organization ..., 2014b).

Światowa Organizacja Turystyki wspiera również swoich członków poprzez działalność operacyjną: badawczą (statystyki turystyki międzynarodowej, badania rynków turystycznych), informacyjno-publicystyczną (na przykład wydała w 2014 roku przewodnik dobrych praktyk dotyczący pomiaru zatrudnienia w turystyce - *Measuring Employment in the Tourism Industries – Guide with Best Practices*) i szkoleniową. Poprzez wszystkie te działania wzmacnia sieć wspólnej komunikacji między swoimi członkami.

W promocji i ochronie walorów turystycznych na świecie ważną rolę odgrywa Organizacja Narodów Zjednoczonych do Spraw Oświaty, Nauki i Kultury (UNESCO). Stworzyła ona między innymi międzynarodowy instrument ochrony dziedzictwa światowego jakim jest Lista Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Przyrodniczego Ludzkości. Wpisanie obiektu na tę listę jest nie tylko elementem promocji międzynarodowej, ale również zobowiązuje poszczególne kraje do ich

ochrony. Ochronę przyrody i dziedzictwa kulturowego mają również na celu międzynarodowe organizacje pozarządowe. Przykładem może być działalność organizacji Międzynarodowi Przyjaciele Przyrody (IFN), która opracowała Dziesięć Wytucznych dla Zrównoważonego Rozwoju Turystyki.

Szczególną płaszczyznę do współpracy międzynarodowej w turystyce stwarza również jeszcze inna wyspecjalizowana agenda ONZ jaką jest Organizacja Międzynarodowego Lotnictwa Cywilnego (ICAO). Pełni ona przede wszystkim funkcje regulacyjne, opracowując międzynarodowe przepisy dotyczące bezpieczeństwa oraz standardy i procedury transportu lotniczego. Wpływ na kreowanie polityki turystycznej w zakresie transportu lotniczego wywiera też międzynarodowa organizacja pozarządowa, jaką jest Stowarzyszenie Międzynarodowego Transportu Lotniczego (IATA).

Międzynarodowe organizacje rządowe stanowią zatem ważny system wspomagający i koordynujący rozwój turystyki na świecie (Alejziak, Marciniec, 2003, s. 339). Elementem tego systemu są również organizacje rządowe, których zasięg działania jest nieco mniejszy i dotyczy określonych regionów świata (na przykład Unia Europejska). Trzeba też wyraźnie wskazać, że system ten jest silnie wspomagany przez liczne organizacje pozarządowe, w tym reprezentujące określone sektory gospodarki turystycznej (tab. 2).

Tab. 2. Wybrane międzynarodowe organizacje turystyczne

Sfera działalności turystycznej	Nazwa organizacji	Rok założenia	Misja, główny cel organizacji
Turystyka (ogółem)	Światowa Organizacja Turystyki (WTO), od 2003 UNWTO	1975	stworzenie globalnego forum dla ustalania polityki turystycznej oraz praktycznego źródła turystycznego know-how
	Światowa Rada Podróży i Turystyki (WTTC)	1990	promowanie rozwoju i ekspansji turystyki na świecie
	Międzynarodowy Związek Turystyki (ITA)	1919	popieranie rozwoju turystyki międzynarodowej
	Europejska Komisja Turystyki (ETC)	1948	promowanie Europy jako celu podróży turystycznych
Hotelarstwo i gastronomia	Międzynarodowe Stowarzyszenie Hoteli i Restauracji (H&RA)	1946	reprezentowanie przemysłu hotelarskiego i restauracyjnego
	Międzynarodowa Federacja Schronisk Młodzieżowych (IYHF)	1932/ 1946	stały rozwój i doskonalenie sieci schronisk turystycznych w różnych państwach

cd. Tab. 2.

	Międzynarodowa Federacja Kempingu i Karawangu (IFCC)	1932	rozwój i propagowanie turystyki kempingowej
	Konfederacja Krajowych Stowarzyszeń Hotelu i Restauracji we Wspólnocie Europejskiej (HOTREC)	1982	maksymalizowanie korzyści płynących ze współpracy pomiędzy członkami oraz obrona interesów europejskich hoteli, restauracji i kawiarni
	Europejska Federacja Stowarzyszeń do spraw Urlopu w Wiejskiej Zagrodzie i Turystyki na Terenie Wiejskim (EUROGITÉS)	1990	podnoszenie jakości i poprawa wizerunku europejskiej turystyki wiejskiej
Sektor turoperatorów i agencji podróży	Światowa Federacja Narodowych Związków Biur Podróży (UFTAA)	1966	reprezentacja interesów biur podróży i turoperatorów na forum międzynarodowym
	Światowe Stowarzyszenie Agentów Podróży (WATA)	1949	popieranie i ochrona interesów agentów podróży
	Stowarzyszenie Europejskich Turoperatorów (ETOA)	1989	reprezentowanie interesów turoperatorów oraz ich kooperantów na poziomie instytucji europejskich
Transport	Międzynarodowa Organizacja Lotnictwa Cywilnego (ICAO)	1944/ 1947	ustalanie zasad i technik międzynarodowej nawigacji lotniczej oraz planowanie rozwoju transportu powietrznego w skali międzynarodowej
	Stowarzyszenie Międzynarodowego Transportu Lotniczego (IATA)	1945	promowanie ekonomicznego i bezpiecznego pasażerskiego ruchu lotniczego
	Międzynarodowy Związek Transportu Drogowego (IRU)	1947/ 1948	reprezentowanie interesów różnych podmiotów sektora transportu drogowego na całym świecie
	Międzynarodowy Związek Kolei (IUR)	1922	reprezentowanie interesów transportu kolejowego na całym świecie
Organizacje pracowników turystyki	Międzynarodowe Stowarzyszenie Pilotów Wycieczek (IATM)	1962	promowanie i ochrona interesów pilotów wycieczek oraz promowanie i utrzymywanie najwyższych standardów w pracy pilotów
	Stowarzyszenie Organizatorów Turystyki Motywacyjnej (SITE)	1973	podnoszenie świadomości w sferze korzyści wynikających z organizowania turystyki motywacyjnej
	Europejski Związek Pracowników Turystyki (EUTO)	1975	promowanie wymiany doświadczeń zawodowych pomiędzy swoimi członkami

cd. Tab. 2.

Edukacja i nauka	Międzynarodowe Stowarzyszenie Naukowych Ekspertów Turystyki (IASET)	1949	współpraca i działalność naukowa w dziedzinie turystyki
	Międzynarodowa Akademia Studiów nad Turystyką (IAST)	1988	rozwijanie badań naukowych i zawodowych nad turystyką, wspieranie wprowadzania osiągnięć naukowych oraz popularyzacja i międzynarodowa wymiana wiedzy na temat turystyki
	Stowarzyszenie Badań nad Podróżami i Turystyką (TTRA)	1970	główne źródło informacji naukowej dla przemysłu turystycznego, wyznaczać standardy, promować zastosowanie wyników badań w codziennej działalności branży turystycznej
	Europejskie Stowarzyszenie na Rzecz Edukacji Turystyki (ATLAS)	1991	promowanie ponadnarodowych inicjatyw edukacyjnych z zakresu turystyki i rekreacji
Ochrona przyrody i dziedzictwa kulturowego	Międzynarodowi Przyjaciele Przyrody (IFN)	1885	promowanie wśród turystów idei ochrony środowiska
	„Europa Nostra” - Międzynarodowa Federacja Pozarządowych Stowarzyszeń na Rzecz Ochrony Europejskiego Dziedzictwa Kulturowego i Przyrodniczego	1963	podnoszenie świadomości i wrażliwości oraz zrozumienia potrzeby ochrony dziedzictwa wśród władz oraz społeczeństwa
Inne	Międzynarodowe Biuro Turystyki Socjalnej (BITS)	1963	wspieranie rozwoju turystyki socjalnej

Źródło: opracowanie własne na podstawie (Alejsiak, Marciniak, 2003).

Ważną organizacją pozarządową stanowiącą międzynarodową płaszczyznę współprac w turystyce jest Światowa Rada Podróży i Turystyki (WTTC). Jest to jedna głównych organizacji turystycznych na świecie, obok UNWTO, bez ukierunkowania sektorowego (jej członkowie reprezentują różne sektory szeroko rozumianej gospodarki turystycznej) czy regionalnego (charakter globalny). Promuje ona rozwój turystyki na świecie (szczególnie zrównoważony wzrost i rozwój sektora turystycznego), zwracając szczególną uwagę na wkład turystyki w gospodarkę. Wskazuje też na potrzebę wsparcia sektora turystycznego ze strony organizacji rządowych i zachęca rządy poszczególnych krajów do wdrażania polityki turystycznej podnoszącej konkurencyjność gospodarki turystycznej. Organizacja ta stanowi istotny instrument organizowania wpływu różnych podmiotów na stan i rozwój branży turystycznej.

Na szczeblu europejskim współpraca międzynarodowa w turystyce realizowana jest głównie w ramach instytucji Unii Europejskiej oraz Europejskiej Komisji Turystyki (ETC), która skupia narodowe organizacje turystyczne (*National Tourism Organizations*) i zajmuje się głównie promocją turystyki na rynkach pozaeuropejskich. Jej członkiem jest też Polska Organizacja Turystyki. Ponadto współpraca w dziedzinie turystyki jest realizowana w ramach Grupy Działania na rzecz Turystyki Europejskiej (ETAG), Zgromadzenia Regionów Europy, czy Europejskiej Federacji Miast Konferencyjnych.

Wiodącą rolę w europejskiej sieci powiązań międzynarodowych odgrywa Unia Europejska, jako podmiot, który dysponuje określonym systemem instytucjonalnym, prawnym, ekonomiczno-finansowym regulującym mechanizmy i procesy zachodzące w różnych sferach życia społeczno-gospodarczego. W ostatnich latach rozszerzyła ona znacznie zakres współpracy międzynarodowej w turystyce. Podmiot ten coraz bardziej angażuje się we wspieranie, koordynowanie i uzupełnianie działań państw członkowskich w tej dziedzinie. Jest to spowodowane między innymi rosnącym znaczeniem tego sektora w realizacji celów Wspólnoty. Ze względu na to, że turystyka nie stanowi w Unii Europejskiej zadania sektorowego, lecz szeroki zbiór zadań z różnych dziedzin unijnej polityki (gospodarczej, społecznej, ekologicznej, regionalnej), ramy i zakres współpracy międzynarodowej w tej dziedzinie są bardzo szerokie. W związku z tym potrzebne jest przede wszystkim zapewnienie koordynacji działań tak, aby działania w sferze polityki turystycznej były spójne z innymi unijnymi politykami. W unijny proces podejmowania decyzji zaangażowane są trzy główne instytucje: Rada Unii Europejskiej, Parlament Europejski i Komisja Europejska (tab. 3).

Największy wpływ na kształt unijnej polityki turystycznej ma Komisja Europejska (organ wykonawczy), która napędza rozwój polityki całej Unii Europejskiej, zarządza jej funduszami i reprezentuje ją na arenie międzynarodowej (na przykład negocjując umowy między UE a innymi krajami). Wspiera ona rozwój turystyki wykorzystując różne instrumenty i programy pomocy wspólnotowej. W Komisji Europejskiej problematyką turystyki zajmuje się Dyrekcja Generalna do spraw Przedsiębiorstw i Przemysłu (XXIII DG), która odpowiada za rozwój przedsiębiorstw, promuje nowe inicjatywy, wzmacnia konkurencyjność, wzrost i rozwój przedsiębiorczości, zgodny z polityką zrównoważonego rozwoju. W jej strukturach funkcjonuje Wydział Turystyki, który zajmuje się bezpośrednio realizacją polityki turystycznej. Pełni też ważne funkcje koordynacyjne dbając o zapewnienie uwzględniana problematyki turystycznej przy opracowaniu i wdrażaniu innych polityk unijnych, w tym przy opracowaniu rozwiązań ustawodawczych.

Tab. 3. Instytucje unijne kształtujące politykę turystyczną

	Instytucja	Struktura odpowiedzialna za sprawy turystyki	Rola i zadania
Główne	Parlament Europejski	Komisja Transportu i Turystyki (TRAN)	opracowywanie ustawodawstwa w dziedzinie transportu i turystyki, dbanie o rozwój sieci transeuropejskich w sektorze infrastruktury transportu, wspieranie rozwoju turystyki, przygotowywanie projektów opinii i raportów na temat turystyki (w tym polityki turystycznej, współpracy rządów), utrzymanie współpracy między parlamentem, Komisją Europejską a przemysłem turystycznym w krajach członkowskich
	Rada Unii Europejskiej	nie ma stałego składu, sprawy turystyki wchodzi w zakres 9 konfiguracji Rady, szczególnie Rady ds. Konkurencyjności (COMPET)	stanowienie prawa europejskiego w dziedzinie turystyki, współpraca na forum międzynarodowym (wobec państw trzecich i organizacji międzynarodowych)
	Komisja Europejska	Dyrekcja Generalna do spraw Przedsiębiorstw i Przemysłu (DG XXIII), w której funkcjonuje Wydział Turystyki	określanie kierunków polityki turystycznej, koordynacja działań w dziedzinie turystyki zarówno w obrębie Komisji Europejskiej (zapewnienie uwzględniania problematyki turystycznej przy opracowaniu i wdrażaniu innych polityk unijnych), jak i podejmowanych przez poszczególne państwa członkowskie, współdziałanie przy tworzeniu prawa turystycznego, kontrola jego przestrzegania, inicjowanie przedsięwzięć turystycznych o znaczeniu ponadnarodowym i ponadregionalnym
Pomocnicze	Komitet Ekonomiczno-Społeczny	Sekcja Jednolitego Rynku, Produkcji i Konsumpcji	opiniowanie kierunków polityki turystycznej i konsultacja innych decyzji dotyczących turystyki
	Komitet Regionów	Podkomisja do spraw turystyki w ramach komisji planowania przestrzennego	działalność doradcza, opiniodawcza i konsultacyjna w zakresie zagadnień mających znaczenie dla władz lokalnych i regionalnych

Źródło: opracowanie własne.

Przy Komisji działa też Komitet Doradczy do spraw Turystyki. Jest to podmiot branżowy (opiniodawczo-doradczy), który zajmuje się konsultacjami, ułatwianiem wymiany informacji i współpracą w dziedzinie turystyki. Państwa członkowskie zo-

bowiązane są do przesyłania rocznego raportu dotyczącego prowadzonych w dziedzinie turystyki działań. Komisja Europejska w sprawach turystyki współpracuje również z innymi dyrekcjami generalnymi oraz organizacjami międzynarodowymi (Komitetem Turystyki OECD, UNWTO, WTTC, ETC), (*Turystyka w strukturach...*, 2011).

Istotną płaszczyznę współpracy międzynarodowej w turystyce stanowi również Rada Unii Europejskiej, jako główny organ decyzyjny. Jej obradom przewodniczy minister państwa członkowskiego sprawującego w danym czasie Prezydencję. Państwo sprawujące Prezydencję nadaje kierunek polityczny Unii Europejskiej (tab. 4) i odgrywa znaczącą rolę na wszystkich sferach jej aktywności. Pełni głównie funkcję planistyczną, administracyjną, mediacyjną, koordynacyjną i reprezentacyjną w kontaktach z rządami państw członkowskich i instytucjami Unii Europejskiej.

Tab. 4. Prezydencja w UE i jej priorytety w sferze turystyki w latach 2011-2014

Okres	Kraj	Priorytet prezydencji	Priorytet w sferze turystyki
Lipiec – grudzień 2011	Polska	integracja europejska jako źródło wzrostu, bezpieczna Europa, Europa korzystająca na otwartości	konkurencyjność gospodarki turystycznej w obliczu nowych wyzwań – diagnoza i rekomendacje działań
Styczeń – czerwiec 2012	Dania	Europa odpowiedzialna, dynamiczna, ekologiczna i bezpieczna	brak danych
Lipiec – grudzień 2012	Cypr	propagowanie aktywnego i zdrowego trybu życia oraz efektywność gospodarki europejskiej	promowanie Europy
Styczeń – czerwiec 2013	Irlandia	stabilność, wzrost gospodarczy i zatrudnienie	turystyka kulturowa
Lipiec – grudzień 2013	Litwa	wiarygodność, wzrost gospodarczy i otwartość	turystyka jako siła wzrostu gospodarczego, zmian społecznych i dobrobytu
Styczeń – czerwiec 2014	Grecja	wzrost, praca, spójność, pogłębienie integracji UE oraz strefy euro, a także migracje, ochrona granic oraz mobilność i polityka morska	turystyka morska i nadmorska
Lipiec – grudzień 2014	Włochy	działania na rzecz rozwoju i wzrostu gospodarczego	konkurencyjność turystyki

Źródło: opracowanie własne.

W ostatnich latach Unia Europejska rozszerzyła nie tylko zakres współpracy w dziedzinie turystyki między krajami członkowskimi, ale również z innymi krajami, w tym pozaeuropejskimi. Przykładem może być pogłębienie dwustronnej

współpracy UE z Chinami, której kierunki i zakres nakreślono w Komunikacie Komisji *EU – Chiny: bliższe partnerstwo, większa odpowiedzialność* (Komunikat Komisji ..., 2006).

3. Wybrane inicjatywy Unii Europejskiej na rzecz rozwoju współpracy w turystyce

Główne kierunki polityki turystycznej Unii Europejskiej na najbliższe lata określone zostały w wydanym w 2010 roku przez Komisję Europejską komunikacie *Europa – najpopularniejszy kierunek turystyczny na świecie – nowe ramy polityczne dla europejskiego sektora turystycznego*. Mają one przyczynić się do realizacji strategii gospodarczej Unii – *Europa 2020 - Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu*. Do głównych celów priorytetowych Unii Europejskiej w dziedzinie turystyki zaliczono:

- stymulowanie konkurencyjności sektora turystycznego w Europie;
- wspieranie rozwoju zrównoważonej i odpowiedzialnej turystyki wysokiej jakości;
- konsolidacja wizerunku i widoczności Europy jako zbioru kierunków turystycznych wysokiej jakości i opartych na zasadach zrównoważonego rozwoju;
- pełne wykorzystanie potencjału różnych obszarów polityki i instrumentów finansowych UE na rzecz rozwoju turystyki (Komunikat Komisji ..., 2010b).

Rozwój konkurencyjnej, nowoczesnej, zrównoważonej i odpowiedzialnej turystyki europejskiej wymaga podjęcia wielu inicjatyw realizowanych w ramach szerszej współpracy z krajowymi, regionalnymi i lokalnymi władzami publicznymi, samorządem gospodarczym i zawodowym, stowarzyszeniami turystycznymi i innymi podmiotami. Działania te powinny być uzupełnieniem polityk państw członkowskich i zapewniać lepszą koordynację działań na rzecz rozwoju turystyki europejskiej. Komisja Europejska wspiera realizację takich inicjatyw, zarówno instrumentami finansowymi, jak i zapewniając regularną współpracę i wymianę informacji z państwami członkowskimi i sektorem turystycznym.

W ramach współpracy międzynarodowej realizowane były (i są nadal) między innymi następujące przedsięwzięcia na rzecz rozwoju i promocji turystyki europejskiej:

- coroczne organizowanie (od 2002 roku) Europejskiego Forum Turystyki, w którym uczestniczą przedstawiciele Komisji Europejskiej, organów administracji rządowej szczebla centralnego i regionalnego, samorządu terytorialnego i gospodarczego, branżowych organizacji międzynarodowych oraz przedsiębiorstw turystycznych, któremu to forum towarzyszą Nieformalne Spotkania Ministrów UE do spraw Turystyki³, na których dyskutowane są bieżące wyzwania i problemy polityki turystycznej (Polska była organizatorem w 2011 roku, efektem było podpisanie porozumienia między Komisją Europejską a Europejską Komisją Turystyki o współpracy na rzecz promocji przyjazdów turystycznych do Europy);
- przyznawanie dorocznej nagrody dla najlepszych destynacji turystycznych w Europie (*European Destination of Excellence* – EDEN), która promuje dobre praktyki stosowane w państwach członkowskich UE;
- uruchomienie i aktualizacja portalu internetowego promującego Europę poza jej granicami – visiteurope.com,
- organizowanie Europejskich Dni Dziedzictwa (wspólna inicjatywa Unii Europejskiej i Rady Europy), których celem jest promowanie regionalnego dziedzictwa kulturowego (Polska włączyła się do akcji w 1993 roku);
- ustanowienie Znak Dziedzictwa Europejskiego (w 2007 roku), w wyniku inicjatywy międzyrządowej kilku państw europejskich, który następnie został przekształcony w formalną inicjatywę UE (od 2013 roku znak ten jest przyznawany miejscom i obiektom, mającym symboliczne znaczenie dla historii i integracji Europy, szczególnie o charakterze „transnarodowym”);
- rozwijanie inicjatywy Europejskich Stolic Kultury, która pobudza lokalny rozwój i turystykę, rozwija współpracę w dziedzinie kultury, zapewnia promocję danego miasta (z polskich miast funkcję taką pełnił już Kraków w 2000 roku, a w 2016 – będzie Wrocław);
- wsparcie tworzenia ponadnarodowych tematycznych produktów turystycznych.

W ramach współpracy międzynarodowej w turystyce opracowano w 2014 roku europejski system wskaźników dla zrównoważonego rozwoju w destynacjach turystycznych. Jest to istotny instrument pozwalający na pomiar i monitorowanie działań na rzecz zrównoważonej i odpowiedzialnej turystyki (European Commission, 2014a). Komisja Europejska wydała również przewodnik dotyczący możliwości fi-

³ W 2014 roku głównym przedmiotem dyskusji ministrów UE do spraw turystyki były działania innowacyjne na rzecz wzrostu zatrudnienia w turystyce i kulturze.

nansowania turystyki ze środków unijnych w latach 2014–2020, który stanowił będzie istotne wsparcie dla podmiotów ubiegających się o takie dofinansowanie (European Commission, 2014b).

Polska aktywnie uczestniczy we współpracy międzynarodowej w dziedzinie turystyki, zarówno na forum Unii Europejskiej, jak i innych organizacji (Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju, Światowej Organizacji Turystyki, Grupy Wyszehradzkiej, Inicjatywy Środkowoeuropejskiej, Międzynarodowego Biura Turystyki Socjalnej). Zawarła szereg międzynarodowych umów i konwencji (na przykład dotyczących spraw celnych, transportu, biur podróży, ochrony środowiska). Ponadto, podpisała wiele umów dwustronnych o współpracy w dziedzinie turystyki. Nie mają one jednak charakteru regulacyjnego, a jedynie charakter deklaracyjny.

Podsumowanie

Przeprowadzona w pracy analiza współpracy międzynarodowej w turystyce wykazała, że współcześnie wzrasta znaczenie różnych form tej współpracy, wciąż rozszerza się jej zakres i rola w kształtowaniu międzynarodowej polityki turystycznej. Tendencja ta będzie się nasilać, między innymi jako odpowiedź na postępującą globalizację gospodarki turystycznej. Zwłaszcza organizacje rządowe stanowią ważny system regulujący, wspomagający i koordynujący rozwój turystyki na świecie, zaś organizacje pozarządowe – głównie wspomagający. Współpraca międzynarodowa w turystyce ukierunkowana jest głównie na wspieranie konkurencyjnej, innowacyjnej, zrównoważonej i odpowiedzialnej turystyki oraz wykorzystanie jej jako ważnego instrumentu rozwiązywania problemów społecznych, kulturowych, gospodarczych, politycznych i środowiskowych.

Współpraca międzynarodowa w turystyce napotyka jednak wiele barier, do których należą przede wszystkim różne (często sprzeczne) interesy poszczególnych członków, słaba znajomość procesów zachodzących na międzynarodowym rynku turystycznym, odmienny sposób postrzegania turystyki i jej roli w gospodarce, czy też zróżnicowane uwarunkowania rozwojowe w poszczególnych krajach.

Waga i złożoność problematyki dotyczącej systemu międzynarodowych powiązań i współpracy w dziedzinie turystyki, a także duża dynamika zachodzących w tym systemie przemian powoduje, że problem współpracy międzynarodowej w turystyce wciąż wymaga dalszych pogłębionych badań.

Literatura

1. Alejziak W. (2005), *Rola organizacji międzynarodowych w kształtowaniu globalnej (?) polityki turystycznej*, w: A. Panasiuk (red.), *Polityka turystyczna*, Fundacja na rzecz Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin-Kopenhaga, s. 13-21
2. Alejziak W., Marciniak T. (2003), *Międzynarodowe organizacje turystyczne*, Wydawnictwo ALBIS, Kraków
3. Czubik P., Kuźniak B. (2002), *Organizacje międzynarodowe*, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa
4. Dąbrowska B.J. (2008), *Rynek turystyczny Unii Europejskiej. Wybrane zagadnienia*, Wyższa Szkoła Turystyki i Hotelarstwa, Gdańsk
5. Dąbrowska B.J. (2011), *Turystyka międzynarodowa w globalnej gospodarce*, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa
6. Dąbrowska B.J. (2014), *Międzynarodowy biznes turystyczny*, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa
7. European Commission (2014a), *European Tourism Indicator System, For the Sustainable Management of Destinations*, http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/tourism/sustainable-tourism/indicators/index_en.htm [21.11.2014]
8. European Commission (2014b), *Guide on EU Funding 2014-2020, For The Tourism Sector*, <http://www.mint.hr/UserDocsImages/EC-Guide-EU-funding-for-tourism-Oct-2014.pdf> [21.11.2014]
9. *Globalny kodeks etyki w turystyce* (1999), http://ethics.unwto.org/sites/all/files/docpdf/poland_0.pdf [20.11.2014]
10. Kołodziejcki M., Szmigiel K. (2004), *Międzynarodowa współpraca transgraniczna i międzyregionalna w kontekście polityki regionalnej państwa na lata 2007-2013*, Ekspertyza wykonana na zlecenie Departamentu Polityki Regionalnej w MGiP, Centrum Rozwoju Lokalnego, Centrum Rozwoju Lokalnego, Warszawa
11. Komunikat Komisji (2010a), *EUROPA 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu z dnia 3.3.2010*, KOM(2010) 2020, Bruksela
12. Komunikat Komisji (2010b), *Europa – najpopularniejszy kierunek turystyczny na świecie – nowe ramy polityczne dla europejskiego sektora turystycznego z dnia 30.6.2010*, KOM(2010) 352, Bruksela
13. Komunikat Komisji do Rady i Parlamentu Europejskiego (2006), *EU – Chiny: bliższe partnerstwo, większa odpowiedzialność z dnia 24.10.2006 r.*, COM(2006) 631, Bruksela
14. Konieczna-Domańska A. (2007), *Gospodarka turystyczna. Zagadnienia wybrane*, Wydawnictwo KANON, Warszawa
15. Ministerstwo Sportu i Turystyki, <http://www.msport.gov.pl> [22.11.2014]

16. *Turystyka w strukturach Unii Europejskiej. Programy Unii Europejskiej dotyczące rozwoju turystyki. Przyszłość turystyki w Unii Europejskiej* (2011), Ministerstwo Sportu i Turystyki, Warszawa
17. UNWTO (2014), *Measuring Employment in the Tourism Industries – Guide with Best Practices*
18. Walasek J. (2014), *Turystyka w Unii Europejskiej*, Difin, Warszawa
19. Walasek J. (2009), *Turystyka w Unii Europejskiej*, Wyższa Szkoła Społeczno-Przyrodnicza, Lublin
20. World Tourism Organization UNWTO (2014a), <http://www2.unwto.org> [21.11.2014]
21. World Tourism Organization UNWTO (2014b), <http://wtd.unwto.org/content/previous-wtd-celebrations-wtd2014> [20.11.2014]
22. Zawistowska H., Dębski M., Górska-Warsewicz H. (2014), *Polityka turystyczna. Powstanie - rozwój-główne obszary*, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa

International cooperation in tourism

Abstract

The complexity and dynamics of the processes taking place in the modern world, including the growth of global problems causes the development of various forms of international cooperation in various fields and areas. Tourism is also such an area, the high growth dynamics of which in recent years makes it an increasingly important instrument for solving a variety of economic, environmental, social and cultural issues. The aim of the article is to analyse the importance of international cooperation in tourism and the identification of its basic forms, identification of the main actors of the international tourism policy and their initiatives undertaken for the development of tourism, with particular emphasis on the European Union. Against this background, Polish international cooperation in the field of tourism was also analysed. The article focuses on the cooperation between government organizations. The analysis showed that the increasing importance of various forms of international cooperation in tourism continues to expand its scope and role in the development of modern tourism policy. This trend will escalate, among other things, as a response to the progressive globalization of the tourism economy. International Governmental Organisations primarily constitute an important regulatory system, supporting and coordinating the development of tourism in the world.

Keywords

international cooperation, tourism, international tourism organizations, European Union, tourism policy